

Національна академія наук України

Інститут української мови

Міжнародна наукова конференція

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВІД ТЕКСТУ ДО СЛОВНИКА

**До 90-річчя з дня народження
члена-кореспондента НАН України
ВАСИЛЯ ВАСИЛЬОВИЧА
НІМЧУКА**

7–8 вересня 2023 року

ПРОГРАМА

Київ

7 вересня, четвер

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

10.00–10.20

директор Інституту української мови НАН України
доктор філологічних наук, професор **Павло Юхимович Гриценко**

<https://meet.google.com/ess-vgrg-utm>

ПЕРШЕ ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

10.20–13.00

<https://meet.google.com/ess-vgrg-utm>

Голова: доктор філологічних наук, професор директор Інституту української мови НАН України **Павло Юхимович Гриценко**

Секретар: кандидат філологічних наук старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України **Коца Руслана Олександрівна**

Гриценко Павло Юхимович

УКРАЇНСЬКО-ПІВДЕННОСЛОВ'ЯНСЬКІ ІЗОГЛОСИ У ВИСВІТЛЕННІ
ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА

Інститут української мови НАН України, Київ

Фаріон Ірина Дмитрівна

ПОНЯТТЯ *ЕТНІЧНОЇ* *МОВИ* ТА *ЕТНОМОВНОЇ* *СВІДОМОСТІ* У НАУКОВИХ
ПРАЦЯХ ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА

Національний університет «Львівська політехніка», Львів

Грещук Василь Васильович, Грещук Валентина Василівна

ХРЕСТОМАТІЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ X–XIII СТ. ПРОФЕСОРА
В.В. НІМЧУКА: ЛІНГВОПОЛІТОЛОГІЙНИЙ ВИМІР

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ

Пуряєва Наталія Володимирівна

ПРОБЛЕМА МОВИ ЦЕРКВИ В НАУКОВОМУ ДОРОБКУ ПРОФЕСОРА
В.В. НІМЧУКА

Інститут української мови НАН України, Київ

Венжинович Наталія Федорівна

ПРО СЛОВНИК ГОВІРКИ СЕЛА ДОВГЕ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ужгородський національний університет, Ужгород

ДИСКУСІЯ

13.00–14.00 – ПЕРЕРВА

ДРУГЕ ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

14.00–18.00

<https://meet.google.com/ess-vgrg-utm>

Голова: кандидат філологічних наук старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України
Пуряєва Наталія Володимирівна

Секретар: кандидат філологічних наук молодший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України
Бабенчук Богдана Василівна

Дидик-Меуш Ганна Михайлівна

**СПОЛУЧУВАНІСТЬ СЛІВ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЗІ СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ (ЗНАННЯ ТА ІНТУЇЦІЯ ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА Й УСТАЛЕНІ
«ЗАКОНИ ЖАНРУ»)**

Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Львів

Гетка Йоанна, Мойсієнко Віктор Михайлович

УКРАЇНСЬКА ПИСЬМЕННІСТЬ ПЕРІОДУ РУСІ: МІТИ І РЕАЛЬНІСТЬ

Варшавський університет, Варшава

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир

Гнатенко Людмила Анатоліївна

**АКТУАЛЬНІСТЬ І ДІЄВІСТЬ НАПРЯМУ ВИДАННЯ ДАВНІХ УКРАЇНСЬКИХ
ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ПИСЕМНИХ ПАМ'ЯТОК, ЗАПОЧАТКОВАНОГО
ПРОФЕСОРОМ В.В. НІМЧУКОМ**

*Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського,
Київ*

Насенко Галина Михайлівна

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ І ВИВЧЕННЯ ПИСЕМНИХ ПАМ'ЯТОК

*Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, Київ*

Гнатюк Лідія Павлівна

АРХАЇЧНІ ВИГУКИ ЯК ВИЯВ СПЕЦИФІКИ МОВНОГО СВІТУ УКРАЇНЦІВ
*Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, Київ*

Бибики Світлана Павлівна

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРАФІКИ В КОНТЕКСТІ
СТИЛІСТИКИ ТА ГРАМАТИКИ
Інститут української мови НАН України, Київ

Вербич Святослав Олексійович

ЛІТОПИСНИЙ ОЙКОНІМ *ТЕРЕБОВЛЯ*: ПРОБЛЕМИ ЕТИМОЛОГІЗУВАННЯ
Інститут української мови НАН України, Київ

15.45–16.00 – перерва

Шаркань Василь Васильович, Міца Олександр Володимирович

«ІНТЕРАКТИВНА КАРТА ДІАЛЕКТІВ ЯК ФОРМА ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ
ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ГОВОРІВ»
Ужгородський національний університет, Ужгород

Дружинець Марія Львівна, Бронікова Світлана Анатоліївна

УКРАЇНСЬКЕ УСНЕ МОВЛЕННЯ ЗА ПИСЕМНИМИ ПАМ'ЯТКАМИ В
НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса
Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ

**Казимиrowa Ірина Андріївна, Петрова Оксана Іванівна, Чернобров Юлія
Анатоліївна, Ярошевич Ірина Арнольдівна, Яценко Ніна Олександрівна**
СЛОВНИКОВА СТАТТЯ В «ІСТОРИЧНОМУ СЛОВНИКУ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ТЕРМІНІВ»

Інститут української мови НАН України, Київ
Національна комісія зі стандартів державної мови, Київ

Шумицька Галина Василівна

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ОБЩИРИ НАУКОВОГО ГОРИЗОНТУ ПРОФЕСОРА
В.В. НІМЧУКА
Ужгородський національний університет, НДЦ соціології мови, Ужгород

Рябець Людмила Віталіївна

ДО ПИТАННЯ ПАРАМЕТРИЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ДІАЛЕКТНОГО
СЛОВНИКА
Інститут української мови НАН України, Київ

Шульгач Віктор Петрович

СТ.-УКР. АНТРОПОНІМ *Жад* І ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНА МІКРОСИСТЕМА З
КОРЕНЕМ **ǰed-*.

Інститут української мови НАН України, Київ

Багнюк Наталія В'ячеславівна

ДАВНЬОУКРАЇНСЬКА ЕПІГРАФІЧНА СПАДЩИНА У СТУДІЯХ
ПРОФЕСОРА В.В. НІМЧУКА

Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Львів

ДИСКУСІЯ

8 вересня, п'ятниця

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

10.00–14.30

Секція 1. УКРАЇНСЬКЕ ЛІНГВІСТИЧНЕ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<https://meet.google.com/cfb-gmhb-wkj>

Голова: кандидат філологічних наук старший науковий співробітник відділу діалектології Інституту української мови НАН України *Рябець Людмила Віталіївна*
Секретар: кандидат філологічних наук науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України *Дем'янюк Марина Петрівна*

Царалунга Інна Богданівна

КОСТЯНТИНІВСЬКА КОРМЧА У ДЗЕРКАЛІ ДОБИ XVI – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ.

Хмельницький національний університет, Хмельницький

Скаб Марія Василівна, Скаб Мар'ян Стефанович

КОНЦЕПТ ДУША КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРІВ І. ГАЛЯТОВСЬКОГО

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

Єрмоленко Світлана Яківна

МИСЛЕОБРАЗ «МОЛИТВА СЕРЦЯ» У Т. ШЕВЧЕНКА В ПОРІВНЯННІ З «МОЛИТВОЮ СЛОВА»

Інститут української мови НАН України, Київ

Брус Марія Петрівна

НАЗВИ ОСІБ ЖІНОЧОГО РОДУ В ДОБРИЛОВОМУ ЄВАНГЕЛІЇ 1164 РОКУ: ЕТИМОЛОГІЧНИЙ, СЛОВОТВІРНИЙ І ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТИ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ

Піддубна Наталія Віталіївна

ЛЕКСИЧНІ ЕКСПРЕСЕМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОПОВІДІ: ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків

Богдан Світлана Калениківна

РОДИННЕ СПІЛКУВАННЯ КОСАЧІВ: СПРОБА МОДЕЛЮВАННЯ
ДОМІНУВАЛЬНОГО ЛЕКСИКОНУ

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк

Даценко Ігор Борисович

МОВА «СВАНГЕЛІЯ УЧИТЕЛЬНОГО» (1619) КИРИЛА ТРАНКВІЛІОНА-
СТАВРОВЕЦЬКОГО

Нагойський університет, Нагоя

Лазаренко Олеся Миколаївна

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ РОЗМОВНИК СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО
(1913): ЗМІСТ, СТРУКТУРА, ЗНАЧЕННЯ

Європейський університет Віадрина, Франкфурт-на-Одері

12.00–12.15 – перерва

Лучканин Сергій Мирославович

«ГРАМАТИКА СЛОВ'ЯНСЬКА» МЕЛЕТІЯ СМОТРИЦЬКОГО І РУМУНСЬКА
ФІЛОЛОГІЧНА ДУМКА XVII–XVIII СТ.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

Павленко Лариса Петрівна

НАЙДАВНІШИЙ ЛУЦЬКИЙ СТАРОДРУК: СПЕЦИФІКА МОВИ І ЖАНРУ

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк

Марчило Лариса Миколаївна

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЧАСОВИХ ФОРМ УКРАЇНСЬКОГО ДІЄСЛОВА
(НА МАТЕРІАЛІ «ЛУЦЬКОЇ ЗАМКОВОЇ КНИГИ 1560–1561 pp.»)

Український педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ

Редько Євген Олександрович

ДЕЯКІ ЗАУВАГИ ДО НЕЯСНИХ СЛІВ У «МАТЕРІАЛАХ ДО СЛОВНИКА
ПИСЕМНОЇ ТА КНИЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ XV–XVIII СТ.» ЄВГЕНА
ТИМЧЕНКА

Український католицький університет, Львів

Яремко Ярослав Петрович

ОБРАЗИ-СИМВОЛИ У ФРАНКОВОМУ ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
Дрогобич*

Ящук Леся Валеріївна

ОСОБЛИВОСТІ ЧОЛОВІЧИХ ІМЕНУВАНЬ У «ДОКУМЕНТАХ
БРАЦЛАВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА 1566–1606 РОКІВ»

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир

Дем'янюк Марина Петрівна

ЛЕКСИКА НА ОЗНАЧЕННЯ ЯВИЩ ПРИРОДИ У ПРИВАТНОМУ ДІАРІУШІ
ЯКОВА МАРКОВИЧА

Інститут української мови НАН України, Київ

Бабенчук Богдана Василівна

УКРАЇНСЬКО-МОЛДАВСЬКА ГРАМОТА 1482-ГО РОКУ

Інститут української мови НАН України, Київ

ДИСКУСІЯ

14.30–15.00 – ПЕРЕРВА

Секція 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНИХ РІВНІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ДІАХРОНІЇ

<https://meet.google.com/uot-wbiy-smj>

Голова: кандидат філологічних наук старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України **Коца Руслана Олександрівна**

Секретар: кандидат філологічних наук молодший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України **Сивокозова Тетяна Василівна**

Висоцька Тетяна Йосифівна

ВАРІАНТНІ ФОРМИ ІМЕННИКІВ У ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ СПОЛУКАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАМ'ЯТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ XVI–XVII СТ.)

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів

Войтів Ганна Володимирівна

ОЗНАЧАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ У НАЗВАХ БОЖИХ ОСІБ У БАРОКОВИХ ТЕКСТАХ

Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Львів

Костич Лілія Миколаївна

СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД ІСТОРІЄЮ АД'ЄКТИВІВ ІЗ СУФІКСОМ -л-

Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ

Федак Софія Андріївна

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ЗБІРНИКАХ ПРОПОВІДЕЙ, ВИДАНИХ У ДРУКАРНІ ПОЧАЇВСЬКОГО МОНАСТІРЯ У XVIII СТ.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Тернопіль

Карпенко Ольга Петрівна

ІЗ ОЙКОНІМІЇ ЖИТОМИРЩИНИ

Інститут української мови НАН України, Київ

Кожушний Олег Володимирович

ПРО ДЕЯКІ ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ З ПЕРЕКЛАДУ ТА СТВОРЕННЯ ЛІТУРГІЙНИХ ТЕКСТІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ: А POSTERIORI

Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ

Коць Тетяна Анатоліївна

РЕЛІГІЙНИЙ СТИЛЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ:
СТАЛЕ І ЗМІННЕ

Інститут української мови НАН України, Київ

Кровицька Ольга Василівна

ФІТОНІМИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (МАЛЬВИ, ПІВОНІЇ)

Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Львів

12.00–12.15 – перерва

Осінчук Юрій Васильович

ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКІ ВПЛИВИ В УКРАЇНСЬКІЙ САКРАЛЬНІЙ
ЛЕКСИЦІ XVI–XVII СТ.

Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Львів

Ткачук Марина Миколаївна

ВОКАЛІЗМ ПІВНІЧНОПІДЛЯСЬКОЇ ГОВІРКИ С. КАНЮКИ: ГЕНЕТИЧНИЙ І
АРЕАЛОГІЧНИЙ КОМЕНТАР

Інститут української мови НАН України, Київ

Шарманова Наталя Миколаївна

КЛІШЕ В НОВІТНІЙ МЕДІЄВІСТИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг

Ганжа Ангеліна Юріївна

СТУДІЇ З ІСТОРІЇ МОВИ НА СТОРІНКАХ ЗБІРНИКА «КУЛЬТУРА СЛОВА»

Інститут української мови НАН України, Київ

Сивокозова Тетяна Василівна

ФУНКЦІЇ ПРИЙМЕННИКІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ АТРИБУТИВНОЇ СЕМАНТИКИ В
ПАМ'ЯТКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ XVII–XVIII СТ.

Інститут української мови НАН України, Київ

Коца Руслана Олександрівна

РЕФЛЕКСИ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКИХ ВКАЗІВНИХ ЗАЙМЕННИКІВ **онь* ТА
**овь* В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Інститут української мови НАН України, Київ

Москаленко Лілія Анатоліївна

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩЕВИХ НАЗВ У КОЗАЦЬКУ ДОБУ

Інститут української мови НАН України, Київ

Яцій Василь Олександрович

**ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД ТОПОНІМІЄЮ ПОПАСНЯНЩИНИ ЛУГАНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Інститут української мови НАН України, Київ

ДИСКУСІЯ

14.30–15.00 – ПЕРЕРВА

ПІДСУМКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

15.00–16.00

<https://meet.google.com/ess-vgrg-utm>

Голова: доктор філологічних наук, професор директор Інституту української мови НАН України *Павло Юхимович Гриценко*

Секретар: кандидат філологічних наук старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України *Коца Руслана Олександрівна*

1. Інформація керівників про роботу секцій.
2. Ухвала Міжнародної наукової конференції «Історія української мови: від тексту до словника (до 90-річчя з дня народження члена-кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука)».

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

Виступ на першому пленарному засіданні – 20 хв.

Виступ на другому пленарному засіданні – 15 хв.

Доповідь на секційному засіданні – 15 хв.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

П.Ю. Гриценко

Н.Г. Горголюк

Р.О. Коца

Н.В. Пуряєва